

CHỈ SỐ CÔNG KHAI NGÂN SÁCH

OBI 2021

VIỆT NAM

KHẢO SÁT CÔNG KHAI NGÂN SÁCH 2021

OBS 2021

Các quyết định của Chính phủ về ngân sách bao gồm loại thuế gì, những dịch vụ công nào, và nợ công bao nhiêu đều gây tác động lớn tới mọi người dân trong xã hội. Khi Chính phủ cung cấp thông tin và công chúng có thể tham gia một cách ý nghĩa vào các quyết định về ngân sách, quốc gia có thể đảm bảo chi ngân sách nhà nước một cách hiệu quả và ngân sách vì lợi ích của người dân.

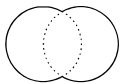
Khảo sát công khai ngân sách (OBS) là khảo sát duy nhất đánh giá độc lập dựa trên bằng chứng, xếp hạng các quốc gia theo Chỉ số công khai minh bạch ngân sách (OBI) theo các tiêu chí về khả năng tiếp cận thông tin ngân sách nhà nước của công chúng; cơ hội chính thức cho công chúng tham gia vào quy trình ngân sách; và vai trò của các cơ quan giám sát ngân sách như cơ quan lập pháp và cơ quan kiểm toán trong quy trình ngân sách. Khảo sát OBS được xây dựng trên các tiêu chí quốc tế của Quỹ Tiền Tệ Quốc Tế (IMF), Tổ chức Phát triển và Hợp tác Kinh tế (OECD), Tổ chức Kiểm toán Quốc tế (INTOSAI) và các tiêu chuẩn về sự tham gia của tổ chức Sáng kiến toàn cầu về Minh bạch tài khoá (GIFT).

Khảo sát OBS 2021 là khảo sát lần thứ 8, có 120 quốc gia tham gia thực hiện khảo sát, tăng 3 quốc gia so với OBS 2019. Trong số 117 quốc gia tham gia khảo sát trong cả 2 kỳ đánh giá 2019 và 2021, điểm trung bình toàn cầu về minh bạch tăng 1 điểm, điểm trung bình toàn cầu về giám sát giảm 1 điểm và điểm trung bình toàn cầu về sự tham gia không thay đổi.

Tổ chức Đối tác Ngân sách Quốc tế (IBP) phối hợp với các tổ chức xã hội trên khắp thế giới trong việc phân tích, theo dõi và vận động thay đổi quy trình ngân sách của Chính phủ, hướng tới xây dựng các hệ thống ngân sách minh bạch, có sự tham gia và có tính giải trình tốt hơn với công chúng. Tại Việt Nam, IBP phối hợp với Trung tâm Phát triển và Hội nhập (CDI) để thực hiện đánh giá xếp hạng OBI 2012, OBI 2015, OBI 2017, OBI 2019 và OBI 2021.

VIỆT NAM ĐANG Ở ĐÂU TRONG XẾP HẠNG CÔNG KHAI NGÂN SÁCH QUỐC TẾ?

Xếp hạng của Việt Nam trong khảo sát công khai ngân sách năm 2021 (OBS 2021) ở cả 3 trụ cột minh bạch, sự tham gia của công chúng và giám sát ngân sách đều tăng 6 điểm so với OBS 2019 (Bảng 1).

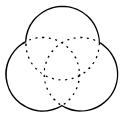
Mức độ minh bạch (chỉ số OBI)

44/100

Điểm xếp hạng mức độ minh bạch ngân sách (OBI) của Việt Nam năm 2021 đạt **44/100** điểm. Điểm trung bình toàn cầu về minh bạch ngân sách trong OBI 2021 là 45 điểm.

Điểm xếp hạng về sự tham gia của công chúng đạt **17/100** điểm. Điều này cho thấy vẫn mức độ sẵn có của các thông tin ngân sách được công khai còn hạn chế ở Việt Nam và công chúng còn ít tham gia vào quy trình ngân sách.

Điểm xếp hạng về giám sát ngân sách đạt **80/100** điểm, trong đó giám sát của Quốc hội đạt 75/100 điểm và giám sát của Kiểm toán nhà nước đạt 89/100 điểm. Điểm trung bình toàn cầu về giám sát ngân sách đạt 52/100 điểm.

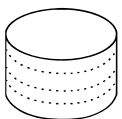

Sự tham gia của công chúng

17/100

Bảng 1: Kết quả khảo sát công khai ngân sách của Việt Nam qua các năm 2017-2021

Kỳ khảo sát	Trụ cột 1: Mức độ minh bạch	Trụ cột 2: Sự tham gia của công chúng	Trụ cột 3: Giám sát ngân sách
2021	44	17	80
2019	38	11	74
2017	15	7	72

Giám sát ngân sách

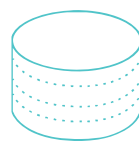
80/100

Hình 1: Điểm trung bình toàn cầu trong khảo sát OBS 2021

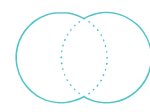
Sự tham gia

14

Giám sát

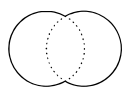
52

Minh bạch

45

Mức độ minh bạch ngân sách

Mức độ
minh bạch
(chỉ số OBI)

44/100

Trụ cột minh bạch ngân sách của khảo sát OBS đo lường khả năng tiếp cận thông tin về quản lý và sử dụng nguồn lực công của Chính phủ. Trụ cột này có 109 câu hỏi khảo sát đánh giá **tính sẵn có trên trang thông tin điện tử, kịp thời và đầy đủ** của 8 tài liệu ngân sách. Các câu hỏi khảo sát có trọng số tương đương nhau và tính điểm xếp hạng chỉ số công khai ngân sách (OBI) của các quốc gia theo thang điểm từ 0 đến 100. Điểm xếp hạng về công khai ngân sách từ 61 trở lên thể hiện một quốc gia công khai đầy đủ tài liệu ngân sách để công chúng được thông tin đầy đủ và có thể tham gia thảo luận về ngân sách.

Kết quả của khảo sát OBS 2021 cho thấy, điểm **xếp hạng OBI trung bình** của 120 quốc gia tham gia khảo sát là 45/100 (không thay đổi so với OBS 2019). Điều này cho thấy ở nhiều quốc gia, mức độ sẵn có và công khai thông tin ngân sách còn rất hạn chế.

Trong số 120 quốc gia tham gia khảo sát OBS 2021:

- 35 quốc gia công khai **đầy đủ** thông tin (với số điểm từ 61 điểm trở lên, tăng 4 quốc gia so với OBS 2019)
- 40 quốc gia công khai **hạn chế** (từ 41-60 điểm)
- 25 quốc gia công khai **tối thiểu** (từ 21- 40 điểm) và có 20 quốc gia **ít hoặc không công khai** (từ 0 – 20 điểm).

VIỆT NAM

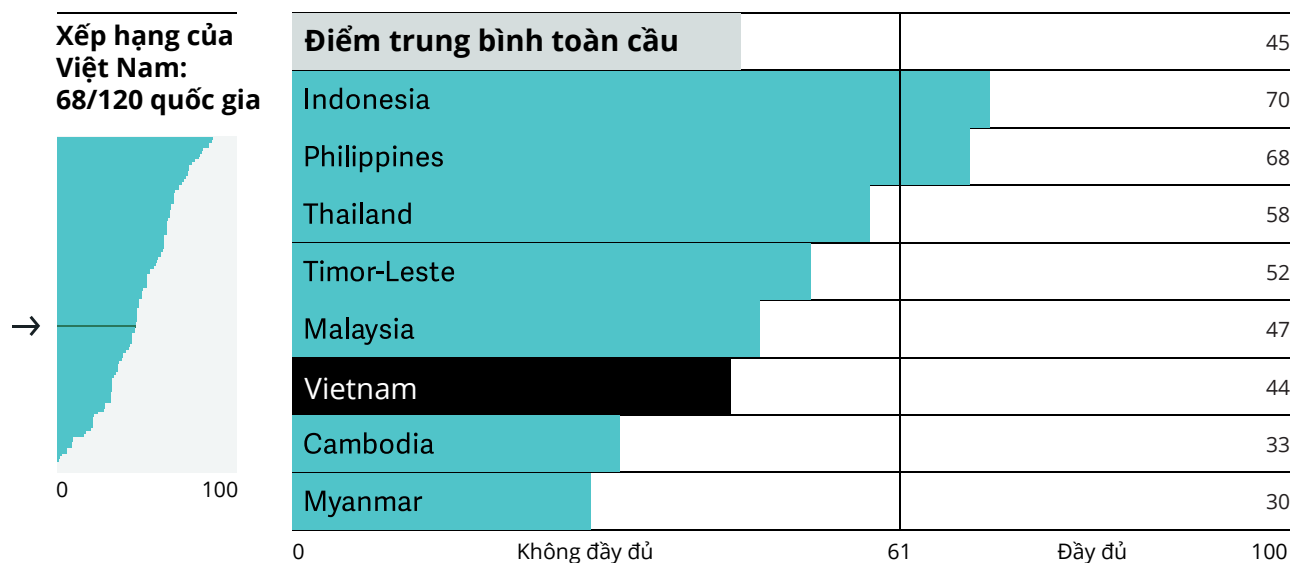
Điểm xếp hạng về công khai ngân sách OBI 2021 của Việt Nam đạt mức **44/100** điểm, **tăng 6 điểm so với OBI 2019**.

Việt Nam xếp hạng thứ **68** trên 120 quốc gia tham gia khảo sát năm 2021, tăng 9 bậc so với OBI 2019.

Việt Nam là quốc gia có mức độ cải thiện mức độ công khai ngân sách một cách tích cực, với điểm xếp hạng trong kỳ OBI 2021 là 44/100 điểm, tiệm cận với xếp hạng trung bình thế giới là 45/100 điểm.

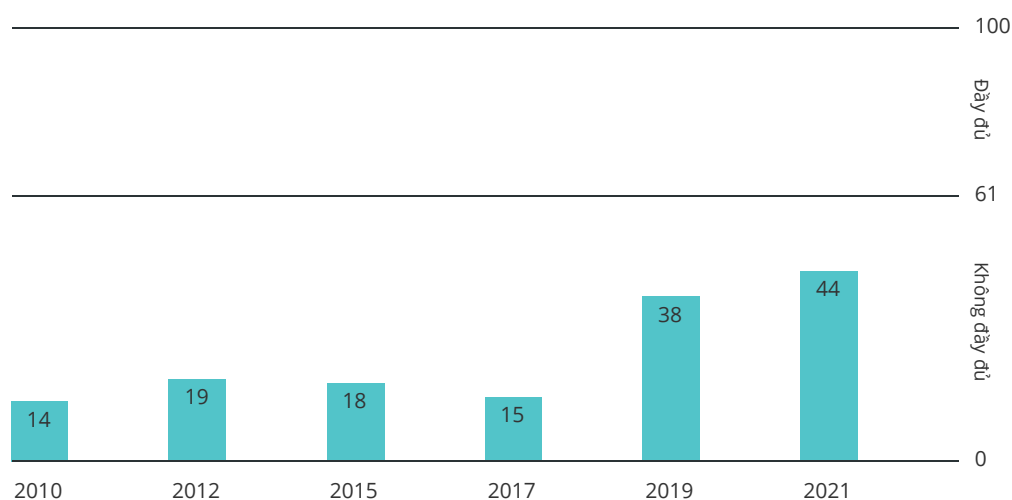
So với các quốc gia trong khu vực Đông Nam Á, điểm xếp hạng OBI 2021 của Việt Nam cao hơn Campuchia và Myanmar (Hình 2).

Hình 2. Minh bạch ngân sách của Việt Nam so với các quốc gia trong khu vực

Kể từ khi tham gia khảo sát OBS năm 2010, Chính phủ và Bộ Tài chính Việt Nam đã nỗ lực thực hiện các cam kết về công khai thông tin về quản lý và sử dụng nguồn lực công để người dân có thể tham gia thảo luận về ngân sách với những cải cách về pháp luật và thể chế quản trị ngân sách theo hướng minh bạch hơn. Chỉ số công khai ngân sách (OBI) của Việt Nam có xu hướng tăng qua mỗi kỳ đánh giá (Hình 3).

Hình 3. Thay đổi về mức độ công khai ngân sách của Việt Nam năm 2010-2021

Công khai tài liệu ngân sách trong kỳ OBI 2021

Việt Nam đã thực hiện công bố **7** trong 8 tài liệu ngân sách chủ chốt cần được công khai theo như yêu cầu của khảo sát OBS (Hình 4).

Báo cáo ngân sách giữa kỳ (6 tháng) là tài liệu ngân sách duy nhất chưa được công khai. Bộ Tài chính Việt Nam đã công khai Báo cáo tình hình thực hiện dự toán ngân sách nhà nước 6 tháng. Tuy nhiên, nội dung của báo cáo chưa đáp ứng các yêu cầu theo thông lệ tốt của quốc tế để có thể được coi là báo cáo ngân sách giữa kỳ.

Hình 4. Công khai tài liệu ngân sách tại Việt Nam năm 2010-2021

Tài liệu	2010	2012	2015	2017	2019	2021
1. Định hướng xây dựng ngân sách	●	●	●	●	●	●
2. Dự thảo dự toán ngân sách	●	●	●	●	●	●
3. Dự toán ngân sách	●	●	●	●	●	●
4. Ngân sách công dân	⊘	⊘	●	●	●	●
5. Báo cáo quý	●	●	●	●	●	●
6. Báo cáo giữa kỳ (6 tháng)	⊘	⊘	⊘	⊘	⊘	⊘
7. Báo cáo cuối năm	●	●	●	●	●	●
8. Báo cáo kiểm toán	●	●	●	●	●	●

Các tài liệu ngân sách của Việt Nam trong khảo sát OBS 2021 đã được công khai đầy đủ hơn so với khảo sát OBS 2019. Điểm về mức độ đầy đủ của các tài liệu ngân sách đều tăng so với năm 2019 (Bảng 2).

Báo cáo ngân sách công dân và Báo cáo ngân sách hàng năm (cuối kỳ) là hai tài liệu cải thiện nhiều nhất về nội dung công khai so với năm 2019. Với số điểm tăng tương ứng là 17 và 12 điểm.

Định hướng xây dựng ngân sách và Dự thảo dự toán ngân sách trình Quốc hội vẫn là hai tài liệu được công khai chưa đầy đủ với số điểm tương ứng là 33 và 35 điểm.

Bảng 2. Mức độ đầy đủ của các tài liệu ngân sách được công khai

- 61-100 / 100
- 41-60 / 100
- 1-40 / 100

Tài liệu ngân sách	Mục đích và nội dung tài liệu	Điểm về mức độ đầy đủ	
		2019	2021
Định hướng xây dựng ngân sách	Công khai định hướng và tiêu chí cho các chính sách tài khóa trước khi xây dựng Dự thảo dự toán ngân sách; bao gồm các dự báo kinh tế, ước thu, ước chi và nợ.	33	33
Dự thảo dự toán ngân sách trình Quốc hội	Dự toán được Chính phủ trình Quốc hội phê chuẩn, bao gồm chi tiết các nguồn thu, phân bổ cho các Bộ, đề xuất những thay đổi chính sách và thông tin quan trọng khác để hiểu tình hình tài khóa quốc gia.	28	35
Dự toán ngân sách	Ngân sách đã được phê chuẩn bởi Quốc hội.	72	78
Báo cáo ngân sách công dân	Là tài liệu thể hiện một cách đơn giản và ít thuật ngữ kỹ thuật của Dự thảo dự toán ngân sách hoặc Dự toán ngân sách nhằm truyền đạt tới công chúng các thông tin quan trọng về ngân sách nhà nước.	75	92
Báo cáo tình hình thực hiện ngân sách (hàng quý/tháng)	Bao gồm thông tin về các khoản thu thực tế, chi tiêu thực tế và nợ phát sinh trong từng kỳ; có thể được ban hành hàng quý hoặc hàng tháng.	67	70
Báo cáo ngân sách giữa kỳ (6 tháng)	Cập nhật toàn diện về việc thực hiện ngân sách tính đến giữa năm tài chính; bao gồm đánh giá lại các giả định về kinh tế và cập nhật tình hình dự báo dựa trên kết quả thực hiện ngân sách.	Không công khai	Không công khai
Báo cáo ngân sách hàng năm (cuối kỳ)	Mô tả kết quả thực hiện dự toán ngân sách của Chính phủ vào cuối năm tài chính và đánh giá về mức độ hoàn thành các mục tiêu chính sách về ngân sách.	43	55
Báo cáo kiểm toán	Là báo cáo do cơ quan kiểm toán nhà nước ban hành. Báo cáo kiểm tra tính chính xác và đầy đủ của các báo cáo quyết toán ngân sách cuối năm của Chính phủ.	62	67

Những thay đổi tích cực trong xếp hạng công khai ngân sách tại khảo sát OBS 2021 của Việt Nam

Việt Nam đã tăng tính sẵn có của tài liệu ngân sách. Cụ thể:

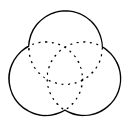
- Tăng tính đầy đủ của Báo cáo ngân sách công dân.
- Cung cấp thông tin về dự toán thu chi trong những năm sau.

Khuyến nghị

Việt Nam nên ưu tiên thực hiện các hành động sau đây để cải thiện xếp hạng về minh bạch ngân sách:

- Đưa vào Báo cáo ngân sách giữa kỳ (6 tháng) các dự báo được sửa đổi và cập nhật cho 6 tháng còn lại và các dự báo về kinh tế vĩ mô trong tương lai.
- Dự thảo dự toán ngân sách trình Quốc hội cần bổ sung thêm các thông tin chi tiết như kết quả thực hiện thu, chi ngân sách năm trước (ít nhất hai năm trước năm ngân sách hiện tại), dự báo kinh tế vĩ mô hoàn chỉnh và thông tin về những rủi ro tài chính như quỹ ngoài ngân sách, dự báo nợ công, tài sản tài chính và phi tài chính của Chính phủ.
- Đưa vào Báo cáo ngân sách cuối năm các thông tin so sánh giữa ước vay và kết quả thực tế, so sánh giữa kết quả phi tài chính theo kế hoạch và kết quả thực tế, và đảm bảo tính nhất quán trong nội dung của báo cáo cho mỗi năm.
- Cải thiện tính đầy đủ và toàn diện của tài liệu Định hướng xây dựng ngân sách.

Sự tham gia của công chúng

Sự tham gia
của công
chúng

17/100

Khảo sát OBS đánh giá cơ chế và cơ hội chính thức để công chúng tham gia vào quy trình ngân sách. Khảo sát xem xét các hoạt động mà Chính phủ, cơ quan lập pháp (Quốc hội) và cơ quan kiểm toán tối cao (Kiểm toán nhà nước) thông qua 18 chỉ số có trọng số tương đương, áp dụng [các nguyên tắc về sự tham gia của công chúng trong các chính sách tài khóa](#) của tổ chức Sáng kiến toàn cầu về minh bạch tài khóa và đánh giá từng quốc gia theo thang điểm từ 0 đến 100.

Kết quả của OBS 2021 cho thấy, công chúng còn **ít** tham gia vào quy trình ngân sách. Điểm trung bình về sự tham gia của 120 quốc gia là 14 trên 100 (tương đương điểm trung bình toàn cầu năm 2019). Có 116 trong số 120 quốc gia tham gia OBS 2021 ít hoặc không tạo cơ hội cho sự tham gia của công chúng (với điểm xếp hạng về sự tham gia từ 40 trở xuống).

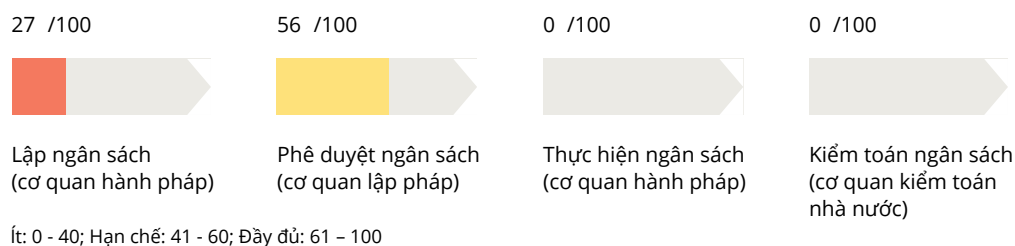
Hình 5. Sự tham gia của công chúng ở Việt Nam so với các quốc gia trong khu vực

Điểm trung bình toàn cầu	14
Philippines	35
Malaysia	26
Indonesia	24
Việt Nam	17
Thailand	11
Timor-Leste	7
Cambodia	0
Myanmar	0

0 Không đầy đủ 61 Đầy đủ 100

Trong kỳ OBS 2021, Việt Nam đạt **17/100** điểm về sự tham gia, tăng 6 điểm so với khảo sát OBS 2019. So với các quốc gia trong khu vực Đông Nam Á, điểm xếp hạng về sự tham gia trong khảo sát OBS 2021 của Việt Nam cao hơn Thailand, Đông Timor Campuchia và Myanmar (Hình 5).

Hình 6. Cơ hội tham gia của công chúng trong quy trình ngân sách

Trong quy trình ngân sách tại Việt Nam, người dân được tham gia **hạn chế** vào tiến trình phê chuẩn ngân sách của Quốc hội. **Ít** hoặc **không được tham gia** vào việc lập, thực hiện dự toán và kiểm toán ngân sách (Hình 6).

Để biết thêm thông tin liên quan tới các thực hành sáng tạo trên thế giới về sự tham gia của công chúng vui lòng tìm hiểu tại:

<https://fiscaltransparency.net/case-studies/>

Khuyến nghị

Bộ Tài chính Việt Nam đã tổ chức tham vấn công chúng trong quá trình lập ngân sách, tuy nhiên để tăng xếp hạng về sự tham gia của công chúng trong quy trình ngân sách, Bộ Tài chính nên ưu tiên thực hiện:

- Thí điểm các cơ chế để công chúng tham gia giám sát thực hiện ngân sách.
- Chủ động tổ chức tham vấn các cộng đồng yếu thế một cách trực tiếp hoặc thông qua các tổ chức xã hội đại diện cho họ.

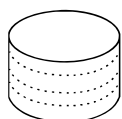
Quốc hội Việt Nam đã tổ chức tham vấn trong quá trình phê duyệt dự toán ngân sách hàng năm nhưng có thể củng cố xếp hạng về sự tham gia của công chúng bằng phương thức sau:

- Cho phép cá nhân hoặc tổ chức xã hội tham gia ý kiến và góp ý trong các phiên điều trần về Dự thảo dự toán ngân sách trước khi phê duyệt ngân sách.
- Cho phép cá nhân hoặc tổ chức xã hội tham gia ý kiến và góp ý trong các phiên điều trần về Báo cáo kiểm toán.

Kiểm toán Nhà nước Việt Nam có thể cải thiện sự tham gia của công chúng trong quy trình ngân sách thông qua việc:

- Xây dựng các cơ chế chính thức để công chúng tham gia xây dựng chương trình kiểm toán và đóng góp ý kiến cho các cuộc kiểm toán có liên quan.

Giám sát ngân sách

Giám sát
ngân sách

80/100

Việt Nam xếp thứ **12/120** quốc gia về giám sát ngân sách trong OBS 2021.

Việt Nam có xếp hạng **Đầy đủ** về giám sát với điểm xếp hạng chung là **80/100** điểm, tăng 6 điểm so với năm 2019.

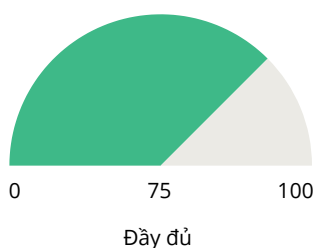
Giám sát của cơ quan lập pháp (Quốc hội) đạt **75/100** điểm.

Giám sát của cơ quan kiểm toán tối cao đạt **89/100** điểm (Hình 7).

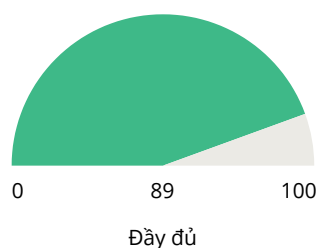
Khảo sát OBS cũng xem xét vai trò của cơ quan lập pháp và Kiểm toán Nhà nước trong quy trình ngân sách và năng lực giám sát ngân sách của các cơ quan này. Mỗi quốc gia được chấm điểm theo thang điểm từ 0 đến 100 dựa trên 18 chỉ số có trọng số tương đương. Ngoài ra, khảo sát còn thu thập thêm thông tin về các tổ chức tài chính độc lập.

Hình 7: Xếp hạng về trụ cột giám sát

Giám sát của cơ quan lập pháp

Giám sát của cơ quan kiểm toán

Ít: 0 - 40; Hạn chế: 41 - 60; Đầy đủ: 61 - 100

Khuyến nghị

- Giám sát của Quốc hội Việt Nam được đánh giá là đầy đủ trong quá trình lập và thực hiện ngân sách. Để tiếp tục cải thiện hiệu quả giám sát, có thể ưu tiên việc thành lập một ủy ban độc lập của cơ quan lập pháp để thẩm định Báo cáo kiểm toán và công khai các phát hiện chính trên cổng thông tin điện tử.
- Để tăng tính độc lập và nâng cao chất lượng kiểm toán, Kiểm toán Nhà nước Việt Nam có thể thiết lập cơ chế đảm bảo quy trình kiểm toán được xem xét bởi một cơ quan độc lập.

Về tổ chức tài chính độc lập

Việt Nam chưa có tổ chức tài chính độc lập về tài chính công và ngân sách (IFI). Các tổ chức IFI ngày càng được công nhận là nguồn cung cấp thông tin độc lập và có giá trị cho cơ quan hành pháp và / hoặc cơ quan lập pháp trong quy trình ngân sách.

**Tiêu chí đánh giá về tổ chức tài chính độc lập hiện chưa được tính điểm trong Khảo sát OBS.*

Biết thêm về Khảo sát công khai ngân sách (OBS)

Khảo sát OBS2021 gồm 145 câu hỏi có tính điểm phân tích về ba trụ cột của trách nhiệm giải trình ngân sách: (i) Mức độ minh bạch (109 câu hỏi); (ii) Sự tham gia của công chúng (18 câu hỏi); (iii) Vai trò và hiệu quả giám sát của cơ quan lập pháp và cơ quan kiểm toán (18 câu hỏi). Ngoài ra, khảo sát OBS 2021 còn có 83 câu hỏi không tính điểm nhằm thu thập thêm thông tin về các tài liệu ngân sách, và khám phá các đặc điểm khác nhau của hệ thống quản lý tài chính công của mỗi quốc gia.

Phương pháp khảo sát

- Chỉ các tài liệu đã xuất bản và các sự kiện, hoạt động diễn ra đến hết ngày 31 tháng 12 năm 2020 được đánh giá trong kỳ khảo sát OBS 2021.
- Khảo sát dựa trên một bảng câu hỏi được hoàn thành ở mỗi quốc gia bởi một chuyên gia độc lập.
- Bộ câu hỏi của mỗi quốc gia cũng sẽ được một chuyên gia độc lập ẩn danh rà soát.
- Tại Việt Nam, bộ câu hỏi OBS 2019 cũng được tham vấn và có nhận xét phản hồi bởi Bộ Tài chính Việt Nam.

Truy cập www.internationalbudget.org/open-budget-survey để biết thêm thông tin, bao gồm trọn bộ phương pháp khảo sát, các báo cáo OBS toàn cầu, báo cáo khu vực, báo cáo theo từng quốc gia tham gia khảo sát, và công cụ Tìm kiếm dữ liệu Data Explorer.

Thông tin tham khảo

- Báo cáo khảo sát công khai ngân sách toàn cầu OBS 2021:
<https://internationalbudget.org/open-budget-survey/reports>
- Báo cáo khảo sát công khai ngân sách của Việt Nam OBS 2021 (bao gồm báo cáo tóm tắt và bộ câu hỏi khảo sát)
<https://internationalbudget.org/open-budget-survey/country-results/2021/vietnam>
- Kết quả Chỉ số công khai ngân sách OBI của Việt Nam do CDI tổng hợp (cho các kỳ đánh giá 2015, 2017, 2019 và 2021):
<http://ngansachvietnam.net/tai-lieu/bao-cao-obi-viet-nam/>

[Để biết thêm thông tin về Khảo sát Công khai ngân sách tại Việt Nam, vui lòng liên hệ:](#)

Trung tâm Phát triển và Hội nhập (CDI) |

Địa chỉ: Tầng 16, số 169 Nguyễn Ngọc Vũ, Cầu Giấy, Hà Nội, Việt Nam

Điện thoại: (+84 24) 3538 0100 | Fax: (+84 24) 3537 7479 | Email: info@cdivietnam.org

Website: www.cdivietnam.org | www.ngansachvietnam.net

MỤC LỤC

Khảo sát công khai ngân sách 2021 (OBS 2021)	3
Mức độ minh bạch ngân sách	5
Công khai tài liệu ngân sách trong kỳ OBI 2021.....	7
Những thay đổi tích cực trong xếp hạng công khai ngân sách tại khảo sát OBS 2021 của Việt Nam	9
Khuyến nghị.....	9
Sự tham gia của công chúng	10
Khuyến nghị	11
Giám sát ngân sách	12
Khuyến nghị	12
Về tổ chức tài chính độc lập.....	12
Biết thêm về Khảo sát công khai ngân sách (OBS)	13

BẢNG

Bảng 1: Kết quả khảo sát công khai ngân sách của Việt Nam qua các năm 2017-2021 ...	4
Bảng 2. Mức độ đầy đủ của các tài liệu ngân sách được công khai.....	8

HÌNH

Hình 1: Điểm trung bình toàn cầu trong khảo sát OBS 2021	4
Hình 2. Minh bạch ngân sách của Việt Nam so với các quốc gia trong khu vực	6
Hình 3. Thay đổi về mức độ công khai ngân sách của Việt Nam năm 2010-2021	6
Hình 4. Công khai tài liệu ngân sách tại Việt Nam năm 2010-2021	7
Hình 5. Sự tham gia của công chúng ở Việt Nam so với các quốc gia trong khu vực ...	10
Hình 6. Cơ hội tham gia của công chúng trong quy trình ngân sách	11
Hình 7: Xếp hạng về trụ cột giám sát.....	12

